СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 48. Джерзі Сиґі, Н. Дж., понеділок, 1-го березня, 1937. VOL. XLV. No. 48. Jersey City, N. J., Monday, March 1, 1937. THREE CENTS

ВИГАНЯЮТЬ ГАЗОМ „СИДЯЧИХ СТРАЙКАРІВ"

ВОКІҐЕН (Ілінойс). — Поліція підійшла в ночі під фабрику підприємства „Фенстіл Металорджекел Корпорейшен" у Норт Шикаго, в котрій засіли 60 страйкарів, та вистрілили в середину фабрики ґазові бомби. Страйкарі стали кидати на поліцію кусками металю, але під впливом удушливого газу мусіли остаточно покинути фабрику.

Це є перше досліпше опорожнення фабрики, занятої робітниками в „сидячому страйку", що тепер шириться по всему краю.

ГУБЕРНАТОР ПРОБУЄ ПОЛАГОДЖУВАТИ СТРАЙКИ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Френк Мерфі, стейтовий губернатор, вислав сюди стейтового комішенера, Джорджа Кроґстада, полагоджувати робітничі страйки, котрих у місті є тепер велике число. Уряд начисляє в місті 22 фабрики, в котрих тепер ведеться „сидячий страйк".

Ґуренатор приказав комішенерові праці вмішуватися в страйк лишень тоді, як обі сторони на це згодяться.

Представники Ґенеральної Моторової Корпорації представники автомобільної юнії полагодили зі собою вже низку важних спірних питань та взялися до справи робітничої заплати. Представники юнії домагаються встановлення мінімальної заплати на годину й на рік.

РОБІТНИКИ ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ҐРЕНТ ГЕЙВЕН (Мішіґен). — Коло 300 робітників підприємства „Іґел Отава Ледер Ко.", скінчивши свою щоденну працю в фабриці, не виходять з неї, але засідають у ній на цілу ніч, бо бояться, що інші робітники, симпатики Комітету для Промислової Організації, зайдуть до фабрик в ночі й почнуть там „сидячий страйк" за признання юнії.

ЗА ЗАПЛАТУ ВІДПОВІДНО ДО ЗИСКІВ.

СТ. ПОЛ. — Стейтовий губернатор Майкел Ґалвин вніс й стейтовій леґіслятурі проєкт закона, на основі котрого підприємці мали би платити заплату робітникам відповідно до своїх зисків.

СТАН РОБІТ У СІЧНІ.

ВАШИНГТОН. — Американська Федерація Праці подає в своїм місячнім звіті зі стану робіт в краю, що в місяці січні відправлено з праці багато робітників. Через те число працюючих робітників зменшилося на 1,001,000.

СЕКРЕТАРКА ПРАЦІ ПРОТИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Френсис Перкинс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, закликала жіноцтво в своїй промові, виголошеній на зборах Федерації Бизнесових і Професійних Жінок Нюйорського Стейту, попирати рух за потвердженням нової поправки до американської конституції, на основі котрої конґрес буде мати право видавати закони про обмеження вживання дітей до фабричної праці.

Збори мали інтернаціональний характер: на них промовляли представниці англійських і канадійських організацій.

ПРЕЗИДЕНТ ПЛЯНУЄ ТУРУ ПО КРАЮ.

ВАШИНГТОН. — У ґазетах появилися непотверджені ще вісти, що президент Рузвелт заміряє вибратися незадовго на туру по краю, щоби виголосити низку промов про потребу реформи федерального судівництва згідно з його пляном.

РОЗКРИВАЮТЬ НА СУДІ БУДІВЛЯНІ СКАНДАЛИ.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти 6 осіб, обвинувачених за завалення дому у Бронксі, котре коштувало життя 18 осіб, зізнавали мулярі, які цей дім будували, що власник вживав до будови старих цеґол. Контрактор протестував проти цього, та грозив навіть покинути роботу; на це власник дому сказав йому: „Як ти покинеш, я її поведу далі. Як ти покинеш роботу, то за десять мінут усі робітники будуть працювати для мене".

ЗА ШПІОНАЖ ДЛЯ ЯПОНІЇ.

ВАШИНГТОН. — У федеральнім суді відбулася тут розправа проти Джана Семера Фернсворта, бувшого офіцира американської воєнної фльоти, обвинуваченого за шпіонаж у користь Японії.

Суд признав його винуватим та засудив на вязницю від 4 до 12 літ. Урядові свідки говорили, що Фернсворт дістав за 4 роки 20,000 долярів за видання Японії американських фльотних тайн.

РОЗВИЙ ЛЕТНИЦТВА.

НЮ ЙОРК. — Підприємство „Пан Америкен Ервейз" постановило збудувати два нові літаки для воження пасажирів понад Атлянтійський океан стратосферою, себто найвищими верствами повітря.

Інжинири підприємства плянують збудувати такі сильні й скорі літаки, щоби пасажирі могли їсти вечеру в Ню Йорку, а снідання в Льондоні.

СТАРОСТА НЕ МАЄ ПРАВА ОБРАЖАТИ.

Староста в Лодзі, Маковський засудив був робітника Т. Енджейчика на гривну за участь у нелеґальних сходинах. Подаючи устно мотиви присуду, староста назвав згаданого робітника хуліґаном, що в вязниці зачав і в вязниці скінчить. Робітник запізвав старосту до суду, але городський суд оправдав старосту. Справа перейшла до окружного суду. Тут засудили старосту на два тижні арешту з завішанням. Суд зазначив, що староста не мав права ображати чоловіка, що був безборонний. Староста вніс касацію, але найвищий суд касаційну скаргу відкинув. Присуд став правосильний.

НОВА ПІДКАРПАТСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ.

Як повідомляє польська преса, посли й сенатори з Галичини висувають у межах 4-літнього інвестиційного пляну м. ін. такі роботи: 1) Будову нової залізниці Львів—Варшава; 2) будову нової залізниці здовж Підкарпаття, від Коросна через Сянік, Стрий, Станиславів до Косова; 3) будову газотяґу здовж Підкарпаття; 4) розбудову комунальних підприємств; 5) водні мелірації, реґуляцію рік і т. п.

ЗЛОДІЇ ПЕРЕБРАНІ ЗА РОБІТНИКІВ.

На терені фабрики жарівок „Тунґсрам" у Варшаві працювали робітники при реґуляції каналів. Між них вмішалися два злодії, В. Квятковскі й Ст. Нендза, ніде не зголошені, перебрані по робітничому й зачали „помагати". Виносили з фабрики каналізаційні бальки, навантажували їх на візок і вивозили. Опісля верталися по нові бальки й так „працювали" досить довго, аж завважив їх якийсь дозорець. Обох злодіїв арештували.

СЕЛО „НОВА УКРАЇНА".

В бразилійській провінції Лондріна, що є одна з найкращих провінцій у Бразилії, українські кольоністи заснували своє село, що має поверх сто садиб, та назвали його „Нова Україна". Село будується досить швидко й має вже свою „Просвіту", головою якої вибрали п. М. Ґреськова.

ЗНАЙШЛА 5,740 ЗЛ. І ЗЛОЖИЛА ЇХ НА ПОЛІЦІЇ.

До Х-го комісаріяту зголосилася учениця торговельні школи Марія Мирослава Гуцуляк, донька зал. урядовця зі Зимної Води і зложила портфель з 5,740 зл., що її знайшла коло цукорні Пастернака на Бернардинському Майдані у Львові. Незабаром зголосився до згаданого комісаріяту 80-літній дідусь з Люблинського Томашева, що приїхав до Львова в справі купна лісів. Він заявив, що був у цукорні Пастернака, а коли відтак виходив, вложив портфель з грішми до кишені під плащ. Видно — портфель випав, бо його не має. Ще устійнують, чи цей дідич справді згубив гроші. Якщо виявиться, що так, дістане назад гроші, а Гуцуляківна дістане 10 відсотків від знайденого.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. С. ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ.

Рада Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі на надзвичайному засіданні 26. грудня мин. року, шануючи великі заслуги на полі української культури академика проф. д-ра Степана Смаль-Стоцького, імя якого однаково відоме й дороге всім частинам нашої землі, одноголосно ухвалили просити його прийняти звання почесного члена Бібліотеки. Академик Степан Смаль-Стоцький вибір прийняв.

ВТІКЛИ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „РАЮ".

У слідчій вязниці у Вілейці задержано бувшу адвокатську апліканту з Лодзі, що втікла була тому два роки до Советів і там вийшла замуж. Тепер вернулися обоє виснажені морально і фізично, обдерті та майже без обуви. Кажуть, що життя інтеліґента в Советах це тортура в день і ночі. Хто цього не пережив, не годен відчути ані зрозуміти, як там люди мешкають, їдять та одіваються. Нема біля, обуви, одежі, харчеві продукти погані, мешкання це брудні нори. Ідуть погроми інтеліґенції з гаслом: „долой грамотние".

УБИВ ШЕФА, ЩОБ ЗАНЯТИ ЙОГО СТАНОВИЩЕ.

На Шлеську арештували інжиніра-елекромеханіка Копфа, що був занятий в електрівні фірми Ґіше в Яндові під Катовицями, у звязку з убивством управителя тієї електрівні інж. Мих. Скрживана. Інж. Копф признався, що вбив свого шефа в надії, що займе після нього становище директора електрівні.

СМЕРТЬ ЧОТИРЬОХ ЛЮДЕЙ НА ШИНАХ.

На залізничому переїзді біля Мікодова під катовицями особовий потяг наїхав на сани, якими їхало 8 молодих мужчин, що верталися з забави. Наслідки були страшні. Чотирьох мужчин згинули на місці, причому двох убитих машина тягнула ще кількадесять метрів. Чотири інші пасажири вийшли з незначними ранами. Коні врятувалися. Арештовано дорожника, що не замкнув завчасу рампи.

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

Дня 27-го січня ніччю ще не схоплені вломники дісталися при помочі витриха до нутра церкви в Пасічній і вкрали з захристії 150 зл. в більоні та дві позолочені чаші, вартости 200 зл. Цеїж ночі, здається, ті самі вломники вломилися до „костюлка" в Пасічній, відки вкрали 18 зл. Поліція є вже на сліді вломників.

СКОНКИ НЕ ДОПУСТИЛИ ДО ЦЕРКОВНОГО БОГОСЛУЖЕННЯ.

До місцевої церкви св. Мафтея в Джуно (Висконсин), залізли під неділю сконки й парохіяни рішили не відбувати звичайного недільного богослуження. Радять тепер над тим, як їх з церкви вигнати. Хтось радив курити їх ґазами, інші закинули, рішили, що ці ґази будуть певно смердіти так само сильно, як сконки.

УВАЖАЙТЕ НА НЕЧЕСНУ РЕКЛЯМУ!

Французький суд мав недавно цікаву справу до вирішення. Якийсь добродій заплавав до суду директора одного кінотеатру, бо, мовляв, не знайшов на фільмі сцен, які бачив у фоає кіна на фільмових фотосах і зажадав звороту гроней. Правники знавці заявили, що він має до цього повне право. Такі обіцянки чи знак безпідставні запевнювання можна зрозуміти як нечесну рекляму. Всі кіноаматори, вважайте, бо коли вам фільма не подобається, тоді можна рахувати на зворот грошей за білети, коли, ясна річ, докажете, що на реклямових знимках фільми ви бачили сцени, яких не помітили на екрані.

ПАЛЯТЬ КНИЖКИ НА КОСТИРІ.

В Катовицях розіградася незвичайна подія. Гурток мужчин уложив на ринку костир і кинув на нього кілька примірників шкільних книжок, які видало для середніх шкіл заведення Осолінських у Львові. Книжки обляли бензиною і спалили. До зібраної юрби відізвався один промовець, зазначуючи, що спалена на костирі шкільна книжка містить невагу для шлеського населення. Особливо образлива в цій книжці є праця Фердинанда Гетля, що висловився некорисно про жінки і мужчини на Горішнім Шлеську і в Катовицях. Гетель став тепер редактором варшавського „Курєра Поранного". Що мають робити українці, що в деяких польських шкільних підручниках знаходять також зневажливі твердження.

СПОРТ І ПЕДАГОГІЯ.

Директор гімназії у Бромвіч в Англії впав на оригінальну думку використовувати спортовий нахил молоді до педагогічних цілей. Ученикам, що не виявляють добрих успіхів в науці, він заборонив брати участь у спортових забавах. Зате ученики, що вчаться добре, дістають вільні білети вступу на спортові ігрища. Ця метода показалася така успішна, що незабаром школа в Бромвіч, стала одною з найкращих.

ДІЯМАНТОВЕ КОЛЕСО.

Полудневоафриканський уряд випробовував недавно нову машину, яка в будуччині може перевести повну революцію в гірництві. Цю машину виконали у найбільшій тайні в Амстердамі. Складається вона з величезного колеса, покритого на цілім свойм обводі маловартними діямантами з цієї сорти, що її вживають у склярськім промислі. Це колесо, якщо його пустити в рух, ріже найтвердші скали як масло. Таким чином не треба вже буде робити підкопів при будові тунелів і висаджувати динамітом скали.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОЯК ПОМЕР.

Найбільший вояк світової війни помер у Німеччині. Є це Петер Цімерман, що був 2 метри 25 цм. високий. Тодішній баварський король звелів ушити йому спеціяльний однострій. Після війни Цімерман посвятився теольоґії висвятився на католицького священика.

БУВШИЙ НАЧАЛЬНИК ГПУ АРЕШТОВАНИЙ

ЛОНДОН. — Лондонські часописи приносять вістку про арешт Ягоди, бувшого головного начальника ГПУ, якого пару місяців тому Сталін усунув, поставивши на його місце Єжова. Ягода, мав признатися, що належав до „троцькістів". А щоб рятувати власну шкіру, почав видавати всіх своїх спільників, яких начисляють на десятки і то серед високо-поставлених большевиків. Вслід за тим переводяться численні арешти. Теж кружляють слухи, що арештовано Постишева, який вславився був своєю безпощадною боротьбою з українським націоналізмом. Також дуже загадочною є тепер судьба Літвінова, якого арешт совєтські круги все енерґійно заперечували, але чомусь про його політичну роботу тепер мало чути і мало хто знає, де він обертається.

ОБРИВАЄТЬСЯ ПІД НИМИ ЗЕМЛЯ.

КИЇВ. — У звязку з останніми неспокоями в Україні і арештами серед большевицьких кругів, большевицька преса розпочала гістеричну агітацію проти „ворога Совєтів". Вона закликає населення „до політичної чуйности та боротьби з кляcовим ворогом, до розгортання масової пропаганди, щоб знищити тричі презренних мерзотників", що ведуть протисталінівську акцію.

ЯК ПРОСВІЩАЮТЬ УКРАЇНУ.

КИЇВ. — Державне літературне видавництво з наказу „українського уряду" видає ніби літературно-наукову працю в українській мові під наголовком „Народ України про Леніна і Сталіна". У тій праці мають бути зібрані всі пісні, казки, приповідки, перекази, думи, леґенди, а далі вишивки, різьби і т. п. що відносяться до Леніна і Сталіна.

СКІЛЬКИ Є ВЯЗНИЦЬ У ПОЛЬЩІ?

ЛЬВІВ. — Всіх вязниць в Польщі є 328, а їх загальна поємність: біля сорок тисяч місць. Однак у тих вязницях знаходиться тепер коло 60 тисяч вязнів. Приріст виносить річно пять тисяч.

СКІЛЬКИ Є УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТЕВ?

ЛЬВІВ. — В минулому році „Ревізійний Союз Українських Кооператив" у Львові обєднював 3,097 кооператив. Число членів кооператив із кінцем 1935 року виносило 523,776. Грошевий оборт тих кооператив виносив поверх 88 міліонів злотих. В 1929 році ці торги були два рази більші. Власні капітали всіх кооператив виносять біля 20 міліонів злотих. Позичок уділили кооперативи на суму 10 міліонів злотих. В кооперативах діставали більше або менше заняття 12,423 особи.

СОВЄТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД БЛЬОКАДИ.

ЛОНДОН. — Совєтський представник в Льондоні, Майський заявив на засіданню „комітету невтручування в еспанські справи" таке: „Тепер, коли остаточно комітет признав нам право брати участь в бльокаді Еспанії, я дістав інструкції з Москви, що мій уряд не буде користати з цього права, бо він не є зацікавлений в тому, щоб совєтська фльота знаходилася на Середземному морі, чи Атлянтійському океані, так далеко від домашніх вод. У звязку з цими інструкціями я пропоную, щоб цю контролю, яку мали виконувати совєтські кораблі, виконувала Франція або Велика Британія". Як відомо, минулого тижня той сам Майський заявляв, що „совєтські кораблі старі і вони не видержали би бурливих вод в Біскайському заливі".

КРИТИКУЮТЬ ПОЛІТИКУ БЛЮМА.

ПАРИЖ. — У французькому парляменті посол Фляннден, що був перед тим премієром, гостро критикував політику Блюма і закидав йому, що він веде Францію до большевизму. Він говорив також, що Блюм ошукав французьких робітників, бо справді підніс дещо заробітні платні, але рівночасно обнизив франка на одну третину, так, що заробітня платня робітників нині вартує далеко менше ніж передтим.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ АРҐУМЕНТ В ЯПОНСЬКИХ РУКАХ.

ТОКІО. — До тепер европейські краї все натискали на Японію, щоб вона не сягала по монополі права в Азії, а щоб лишила на Далекому Сході „отворені двері" для всіх. Тепер японський уряд видвигає подібний арґумент супроти европейських країв і каже, що добробут світа і його політичний спокій залежить від того, щоб всі народи могли спокійно купувати за границею те, що їм треба і продавати те, що вони мають на продаж. Супроти цього европейські народи повинні лишити в своїх кольоніях „отверті двері" і не відгороджувати їх від решти світа високими цлами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА БОРОТЬБОЮ — БОРОТЬБА

Ще не засохло чорнило на угоді про завішення зброї в автомобільнім страйку, а вже голова Комітету для Промислової Орґанізації, що цей страйк переводив, заявив, що Комітет тепер береться до сталевого промислу. Голова Комітету виразно заявив, що Комітет предложить незадовго сталевим баронам домагання робітників та буде добиватися всіми способами їх признання.

Цю заяву деякі ґазети приняли як доказ зрадницької політики Комітету для Промислової Орґанізації. Якце так? — говорили вони; невже американська супільність ніколи не буде мати спокою? Невже край має переходити від одного потрясення до другого? Невже в Америці ніколи не буде спокою? У цьому закиді був мовчаливий натяк, що в часи неподільного панування Федерації Праці справи малися інакше.

Та Комітет для Промислової Орґанізації на цю балачку багато не звертавували й вів далі орґанізування сталевих робітників. Передівсім Комітет став бомбардувати американську пресу своїми заявами. Комітет подав пресі заяви не лишень про те, що він думає орґанізувати сталевих робітників, але й про те, що він думає робити й для якої цілі. Ця щирість була зовсім новою тактикою з боку робітничих юній; тактикою, могло би здаватися, сумнівної вартости. Одначе, які наслідки буде мати ця тактика, показується вже тепер: ґазети наповнилися вістками й дискусіями про орґанізаційні справи сталевих робітників. Публика стала інформуватися про життя сталевих робітників, про питання орґанізації, боротьби, тощо.

Для середньої кляси, себто для дрібних купців і підприємців, для деякої інтеліґенції, це все можуть бути справді річи, далекі від їх інтересу, але це все річи великої ваги для робітників не лишень зі сталевого, але й інших промислів.

Такої науки треба нині робітникам передівсім через те, що життя видвигнуло нові засоби боротьби робітників за поправу своєї долі. Вже хочби справа „сидячого страйку" дуже складна. Чи вживати робітникам цього засобу, коли суди, ґубернатори, деякі міністри в кабінеті президента Рузвелта, говорять проти неї як проти беззаконного засобу? З боку тактики вона видається знаменитою, ро „сидячий страйк" пересуває тягар збройного насильства на власників і уряд, але вона легко може довести до завзятих сварок між самими робітниками.

Остаточно ці питання будуть вирішені боротьбою між суспільними силами, робітниками й підприємцями. Одначе, яку силу зможе зібрати кожна з воюючих сторін, залежати буде в великій мірі від того, як кожна з них потафить повести пропаґанду.

Заходи коло публичного розгляду справи життя сталевих робітників причинниться до кращого розгляду дальших справ, що певно виринуть на суспільнім овиді по вирішенню сталевої справи.

„ЗА ЖИТТЯ ХЛІБА НЕ ДАЮТЬ, А ПО СМЕРТИ ВЕЛИЧАЮТЬ"

(Надіслане зі Львова).

Ця приповідка повстала на тлі відносин так званого „зорґанізованого" у суспільному житті громадянства до людей талану, чи ідеї. Звичайно громадянство відноситься до кожної молодої талановитої людини з певною іронією, недовірям, внаслідок чого нераз великі талани заломлюються, сходять на манівці, а якщо самотужки вибються на певну висоту, то щойно після їх смерти констатує, що вмерла велика людина, дарма, що та людина жила у крайній нужді, а як зійшла зі світа, то не було за що її похоронити по християнськи. Таке було і в чужих націй, таке було і в нас і всі ми знаємо, як жили наші великі люди, як померли, соромимося в душі, що ми були до них або мало уважливі або й зовсім байдужі, але не змінюємо своєї тактики супроти сучасних людей ідеї і праці на культурному полі.

Кожний так званий „народній робітник", чи він людина великого талану, чи меншого, вважається в нас за щось або **менш вартне,** щось в роді **попихайла,** бо, якщо й оцінюємо таку людину, як необхідну, то притакуємо її роботі часом, висказуємо їй признання, але зовсім не журимося тим, чи та людина має потрібні засоби до життя, як вона живе, чи має змогу працювати та розвивати свій талант досить з нас, що ми висказали наше привязання тій людині...

Жив у Львові в недостатку й нужді поет, на котрого творах ми виховувались та вчилися любити Україну. Ніхто ним не інтересувався, аж трапилось йому нещастя, переїхалс його авто, то щоб його рятувати треба було аж жертви збирати при допомозі „Нового Часу"... Чи така людина не могла мати в нас сталого матеріяльного забезпечення, щоб в разі нещастя не виглядати помочі з жебраного гроша?

Ходить по Львові в тяжкі зимові морози людина без теплого одягу, лише в маринарці, брудний та обдертий, бо відай десь спить у брудних сутеренах у сторожа, або може взагалі не має даху над головою. Хтож це? Це славний свого часу скрипак, маляр талановитий, наша людина, знана не лише тут в Галичині, але й за морем, в Америці. Чомуж він так „зійшов на пси?" Бо коли вернув з Америки, ми не вміли його пригорнути, подати помічну руку, бо артисти, то звичайно люди в практичному житті непорадні, рідко коли знайдеться такий артист, котрий був би сам для себе добрим імпресаріем, котрий вмівби себе так реклямувати, як... Кепура. Тому і той наш артист зійшов „на пси". І хоч можна би ще його рятувати, щоб бодай з голоду не гинув і не ходив за прошеним хлібом, бо він би може потрапив вчити когось рисувати або на скрипці грати, може би ще дещо намалював, хачби обгортку до книжки, та ніхто йому не поможе.

Звісна на всю Україну артистка, краса нашої сцени, захоплюються її мистецькою грою усі, хто її лише побачить, а мужчини, і молоді і старі, люблятьcя в ній до загину, здавалось би, що артистка живе собі у щасті та достатках... І воно так моглоб бути, якщоб та артистка вміла використати і свою красу і свій талант, хочби лише звичайною невинною жіночою кокетерією... Та наша артистка не вміє цього, вона цілою душею віддана мистецтву і ширить культ до театрального мистецтва між нашою молоддю, вчить її сценічної гри, а за те має таку заплату, що коли недавно захорувала тяжко, та хтось з її знайомих пішов її відвідати, то жахнувся на вид тієї нужди, у якій наша велика артистка живе. Щоб рятувати її здоровля, треба на ґвалт давати якусь імпрезу і з доходу, який прийде з тієї імпрези, треба післати хворій ліки та затопити в печі і взагалі дати хочби примітивну поміч.

Або ходить по Львові старий український актор, вже не грає на сцені, бо і хворий і вже переграався, вже й голос не дописує, але ми всі з повним респектом поздоровляємо старого ветерана української сцени, бо неодин з нас тямить його козацькі типи, які він грав на сцені, типи наче живцем взяті з картин Репіна, і те замилування, яке неодин з нас у своєму серці плекає й по сьогоднішній день до славного козацького минулого, завдячуємо йому, тому нашому акторові, що десятки літ репрезентував на нашій сцені козацькі персонажі. Сьогодні той актор живе ґірше ніж в крайній нужді дарма, що є в нас ріжні професійні орґанізації, є й союзи прихильників театрального мистецтва, чи як вони там називаються, але над старим ветераном-актором ніхто не змилується, ніхто не подасть помічної руки.

Не говорю вже про сірих народніх робітників, бо ті в нас трактуються вже зовсім під псом. Знаю від дитинства одного — вічного курсора, ходив і збирав жертви на ріжні народні цілі, на ріжні наші орґанізації, а збирав не так як звичайно сьогоднішні курсори збирають, що прийде, скаже по що прийшов, ви відмовите і він пішов собі далі. Той, про котрого говорю, не такий був, він промовляв так довго до серця, доки ви не сягнули до кишені і не дали датку на добродійну чи народну ціль. Через його руки перейшла не одна тисячка, ані дві, а сотні тисяч, на ріжні народні цілі, а він вдоволявся провізією з зібраних жертв і жив яко-тако, доки служило здоровля. Як здоровля пропало, то вже він непотрібом став, ніхто ним не інтересувався і сьогодні він ходить по жебрах, та видко сам соромиться того, бо взяв собі чорні окуляри, щоб його люди не пізнавали, або може йому соромно за наших патріотів, що так по джентельменськи з ним обійшлись.

Правда, є на світі люди, які вже такого мають пеха, що хоч-не-хоч, а їм завжди не везе тай годі, часом хтось переживе якусь траґедію, внаслідок чого сходить на манівці, часом хвось попаде в таке товариство, що його знівечить і на душі і на тілі, але це є виїмки, які всюди трапляються. Тай годі за такий виїмок обвинувачувати ціле громадянство. Але внас є цілий леґіон звихнених талановитих людей, часто ґеніяльних, та їхній траґедії лише ми винні, бо тоді, коли ті люди зверталися до нас за підмогою, ми їх нехтували. А опріч тих так зв. звихнених людей, скільки в нас є ґеніяльних людей, що працюють для нашої культури, для науки, ми їх навіть цінимо, навіть користаємо з їх праць, наші діти вчаться з їх книжок творених довгими роками в холодних кімнатах, часто при голодному шлунку, та хоч ті наші світочі не зважають на свої заслуги, бідують сьогодні не маючи засобів до життя, нас те зовсім не бентежить, не застановляє, нам здається, що такі люди, самозрозуміла річ, мають забезпечене спокійне життя. А тимчасом примірають голодом, живуть мріями та надіями, а ми щойно після їх смерти будемо їх заслуги підносити, та ними перед світом величатися.

Розгляньмося довкола себе, звернім увагу на одного чи другого нашого земляка, що працює на так званій „народній ниві", та заінтересуймося як він живе? Коли він жаліється, що йому важко жити, поможім йому, бо він працює для загального добра. Коли ми бачимо, що людина рветься до науки, мистецтва, то поможім їй, бо вона сторицею віддасть нам те, що від нас взяла, бо вона може колись славою України буде, то наші діти і внуки соромитись будуть за нас, що ми такій людині не помогли. Більше уваги й дбайливости для людей, що працюють на народньому полі, чи то для науки, чи мистецтва, чи взагалі для нашої культури, бо ті люди звеличують наше українське імя, забуваючи часто на свої особисті вигоди. **Чолом перед ними, але й хліб їм даймо,** щоб мали змогу безтурботно на свому полі працювати.

Г. М.

СПОГАДИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЛА ПРО РАДЕКА

Віденський тижневик „Штурм ібер Естеррайх" (ч. 5. з 7. лютого ц. р.) помістив цікавий фейлетон д-ра С., бувшого посла української Народньої Республики п. н. „Щастя й кінець товариша Радека-Собельзона".

Подаємо тут виїмки з того фейлетону. Радек-Собельзон народився в селі під Тарновом (у Західній Галичині). Його шкільні товариші кажуть, що він уже в наймолодших літах виказував спекуляційний змисл: робив ріжні маніпуляції чужими кишенковими годинниками.

Як після світової війни в 1918 році прийшли большевики до влади в Росії, Радека вислали до Стокгольму як дипльоматичного заступника. Першим завданням Радека було здепонувати в стокгольмських банках 70 міліонів золотих рублів під ріжними придуманими назвищами. З тих то грошей комуністи багато вислали до Німеччини для приготовлення комуністичного перевороту в Німеччині.

„Тоді то — каже далі д-р С. — я провадив у Стокгольмі на припоручення українських парляментарних послів у Відні та у звязку з австро-угорським міністром закордонних справ графом Черніном велике інформаційне бюро. Я був у взаєминах із українським народнім урядом у Києві та повідомляв його про події в осередніх державах, а таксамо інформував я віденське міністерство закордонних справ про події в Росії та на Україні. Моїм завданням було приготовити мир між осередніми державами й Україною.

Тоді Україна не було ще офіціяльно на воєнній стопі з большевицьким урядом у Петербурзі, тому я використав знайомість із Раковським (що тоді ще не був комуністом), щоб зійтися з Радеком на вечері. Радек зараз став ганьбити діяльність українського народнього уряду, а відбудову української держави назвав „буржуазною" та „контрреволюційною" зрадою світового пролетаріяту, світової революції, головнож комунізму й українського робітництва. При тому представляв себе одиноким і справжнім представником українського робітництва.

Та що я знав, яка була давніша діяльність Радека, я не запускався з ним у поважну розмову, а давав йому лише насмішливі відповіди. Це вкінці довело Радека до такої люти, що він сказав дуже тихим, із схвилювання дріжучим голосом:

„Це ваше щастя, товаришу С., що ми сидимо тут у буржуйському Стокгольмі. Тут можемо лише сперечатися. Та колиб ви були в нас, то я не скорше пустив би, аж поки я не бувби зовсім певен, що наші геройські червоно-ґвардійці вже розстріляли.

Раковський старався якось злагіднити цей неприємний інцидент і став Радека переконувати, що він (Радек) справді зле визнається в українських справах, а український нарід має повне право створити собі незалежну державу. При цьому я приглядався Радекові: висока, сухорлява, неповоротна постать, з нагальними відривчастими рухами, наче в паяца, колір лиця брудно-сірий, на голові купа розкуйовдженого волосся, великі фанатичні, ненавистю горіючі очі, лице з люті погане, що аж лячно. Так то виглядав Радек „одинокий і справжній заступник польського, австрійського, німецького, голяндського, російського й українського робітництва", що в присутності українця оплюгавив найсвятіші змагання кожного українця та погрожував мені смертю.

Я вкінці сказав йому тоді:

— Пане Радек, вже досить! Тепер я знаю зовсім певно, що або ми вас знищимо, або ви нас. Шкода тратити час на дебату з вами.

Два місяці пізніше стрінувся я з Радеком, як політичний дорадник української мирової делеґації в Берестю Литовськім, де був теж голова російської мирової делеґації.

Яких два роки пізніше, я як посол Української Народньої Республики в Гельсінґфорсі, приїхав у грудні 1919 до Берліна. Було це після здавлення комуністичного перевороту в Берліні, який саме зорґанізував був Радек. Від нашого посла Порша довідався я, що німецький соціялістичний уряд випустив Радека із вязниці, не зважаючи на його злочинну діяльність і що він готовиться до відізду до Росії.

Посол Порш і кількох моїх політичних приятелів предложили мені, щоб я відвідав Радека, бо він як людина нагальної вдачі при цій нагоді може виявити дещо з плянів комінтерну.

Одного пополудня пішов я далеко в північну дільницю Берліна, до робітничого дому. Невеличка, товстелезна жидівка середніх літ відчинила мені обережно й боязко. Я дав їй візитівку. Стала читати пильно, потім відійшла до кімнати. За хвилину вибіг Радек і привитав мене:

— Я радий, що бачу вас знову. Бачите, я багато передумував про Україну та наші суперечки і прийшов до переконання, що Ленін і Троцький зробили велику дурницю, що виповіли Україні війну. Таж вони повинні були зрозуміти, що радикально-демократична Україна для них булаб ліпша, ніж національна, яка рішучо мусить повстати під насильним володінням Троцького. Ця нещаслива війна може зробити кінець цілому комуністичному рухові.

Я попросту здумівся. Далі Радек із захопленням оповідав про комуністичний університет для китайців, який він зорґанізував у Москві та якого був ректором.

*

З Берліна відвезли Радека на анґлійському торпедовці до Росії, одначе автор повищих рядків не мав уже змоги слідкувати ближче за його дальшою карієрою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Прошу місцевих і позамісцевих членів тов. „Любов", від. 45 У. Н. Союзу, щоб зі справи урядовими звертались на нижче подану адресу секретаря, коли хотять, щоби їх справа була полагоджена скоро. Таксамо в урядових справах можуть бачитися з секретарем кожного вечора. — Теодор Малик, 2761 N. Judson St., Philadelphia, Pa.

Пан Котелок їздить щодня до праці підміською залізницею. Має місячну карту, кондуктори вже його добре знають. Колиж приділили нового кондуктора, цей жадає від п. Котелка карти.

— Моє лице є для мене мій тікет — відповідає п. Котелок.

— Добре — відповідає кондуктор — то я мушу його передіркувати!

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористина повість.

(4)

Ледви зробив кілька кроків від каси, як підійшла до нього опасиста черниця, вклонилася низько, наставила подібну пушку та просила жертви.

— Ей, досить того, сестро, боронився Іванів, та щоб відпекатися вкинув пезету.

Та коли кілька кроків далі знову заступила йому дорогу черниця з пушкою, скрикнув:

— Ой лишенько! Скількиж тут тих черниць! Асез, асез! — і втік до їдальні.

Ґлафіра Семенівна пила вже каву з великої склянки та їла булку.

— Страшно мені голод доскулює, одначе боюся їсти, бо тут усе таке брудне — говорила до чоловіка. — Дивися, ось принесли варену рибу, а на полумиску лежить недокурена папіроска. Всі беруть із полумиска на тарілки, одначе ніхто не звертає уваги на це, що на полумиску лежить папіроска!

— Бачу, та що на це порадити! Будь що будь мушу покріпитися, бо голодному годі пускатися в дорогу... Скажу собі дати якусь еспанську страву. — Іванів пригадав собі, що чоловік значить по еспански „гомре", став кликати послугача: Гомре!Ісі!

На те прибіг сам господар і спитався по французьки:

— Ке вуле ву, монсіє?

— Ву парле франсе? — здивувався Іванів. — Доннес моа кельк шоз манфер еспаньоль".

Ґосподар здвигнув лише плечима та відповів, що веде лише французьку кухню та що не може подати ніякої еспанської страви.

— На маєш! Ми приїхали до Еспанії і зараз на вступі довідуюся, що годі дістати еспанську страву!

Господар подав йому спис страв і вин.

— Ні, не буду їсти, коли в вашій Еспанії нема еспанських страв! — Та за хвилинку спитався: — Аве ву жамбон? (шинку).

— Сі, сі, кабалеро — відповів господар і пішов скоро до буфету.

Послугач тимчасом робив приготування: стріпав окрушки з брудної скатерті, взяв ніж і вилки з брудної тарілки, втер кінцем скатерті та поклав перед Івановим, а потім виляв на долівку останки вина, що його хтось не долив і поставив чарку перед гостем. За хвилину господар приніс шинку. Іванів оглянув її, а коли переконався, що була жилава та суха, сказав:

— У нас мав би ти цю шинку на голові. Розумієш, кабалеро? Та що маю робити, я голоден, тож зім це справжне свинство. Одначе еспанське вино маєш хіба? Херес аве ву?

— Сі, кабалеро.

— Ну, то принеси мені уна ваза... Одначе велику чарку.

V.

Як Іванови покріпилися, пішли до ваґона та з вікна приглядалися перонові.

— Поїзд стоїть на стації так довго, як у нас, — відізвалася Ґлафіра Семенівна.

— А знаєш, що я це люблю. Чоловік не помилиться щодо ваґону, не боїться, щоб не спізнитися. Одначе ваґони мають страшно знищені та брудні. Хтож вгадав би, що то ваґон першої кляси! Сидження поплямлені, всюди повно диму, нема вмивальні.

— Це вже справжне варварство! Таж навіть у Туреччині ваґони мали цю конечну вигоду!...

Вкінці поїзд рушив.

— Ще не видно, що то Еспанія — сказав Микола Іванович. — Ані еспанської ноші не бачу, ні віяльців. На стації касієрка була зачесана по еспански, бо мала високий гребінь у волоссі, та зате в ресторані крім чарки Хересу нічого еспанського не було.

Ґлафіра Семенівна вичитувала провідник і пояснювала чоловікові:

— Зараз відемо до тунелю, що довгий на чотириста шістьдесять шість метрів. Тунель пробитий через гору Ґанрчуріскета... А то раз мова! Можна собі язик викрутити.

— Шкода, що не знаємо, в котрій годині будемо в Мадриді.

— Я питалася. Сказали, що в девятій.

На найближчій стації всіли до ваґону два священики.

— За тунелем, довгим на двіста метрів буде славний Сан Себастіян — пояснювала Ґлафіра Семенівна.

— А щож там такого славного?

— Як то, ти не чув? У Сан Себастіяні є такі купелі як у Біяріці, лише це значно дешевша місцевість. Є теж величезний цирк, де відбуваються справжні бої з биками.

На стації Сан Себастіян зібралося багато публики. Проходжувалися гарно зодягнені пані, еспанські офіцири та багато черців із требниками в руці.

— Бачиш, яке тут знатне товариство? — звернула увагу чоловікові Ґлафіра Семенівна. Видно, що купелевий сезон іще треває.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ВАРТА ЛЮБОВ ЧОЛОВІКА.

Пані Бленч Кенеді пізвала була в суд пану Р. С. Джовнс за $200,000 відшкодування за те, що та забрала їй любов мужа.

Присяжні судді в стейтовім суді в Брукліні, Ню Йорк, вирішили оноді справу. По півтора-годинних нарадах признали пану Джовнс винуватою забрання любови пана Кенеді та признали позовниці відшкодування в сумі — 6 центів.

Як засуджену спиталися, чи вона думає вносити відклик від присуду, вона сказала: „Що? Переходити через усе це ще раз? Ніколи. Я їй дам три дво-центові почтові марки і скажу: „Хай це полагодить наші рахунки".

Чи це справді вже полагодить рахунки?

ЩО ЗРОБИТИ З ВІДШКОДУВАННЯМ.

Це відразу підносить питання: що має з таким відшкодуванням зробити щаслива позовничка? Чи приняти уого?

Знайшовся був у такім положенню американський маляр Гвислер. Хоча американець з роду, він все життя жив за границею, звичайно в Лондоні. Там лондонська газета „Дейлі Мейл" написала раз з приводу його вистави образів, що він не має встиду, коли домагається за один свій богомаз 10 фунтів стерлінгів. Гвислер пізвав ґазету в суд, і суд признав позваного винуватим, але позовникові признав відшкодування в сумі 6 пенів.

Гвислер зовсім не зажурився таким виміром відшкодування. Він казав газеті заплатити відшкодування, а потім казав годинникареві цю монету „сикс-пенс", причепити собі до дармовиса при годиннику.

ВИГРАНА ВИГРАНІЙ НЕ РІВНЯ.

Для нього виграна була виграною, без огляду на те, як велике було відшкодування. Та чи подивиться так на справу жінка, що позиває в суд другу жінку за те, що розлюбила в себе її чоловіка?

Видно, що те, що одному є виграною, другому може видаватися програною.

На відворот буває. Таке оповідає українська анекдота про сина, що пішов з своїм батьком, кріпаком, у двір на розправу. Як син вернувся домів без батька, мати питала: „А виграв тато справу?"

„Виграли, виграли!"

„А деж вони?"

„А зараз тут будуть, най лишень 25 буків дістануть!"

ХВАЛЯТЬ ЧИ НЕ ХВАЛЯТЬ?

Кілька днів тому „Свобода" подала була три критики фільми „Наталка Полтавка".

Критик, "Ню Йорк Таймсу", підписаний буквами Г. Т. С., на загал вважає американську продукцію кращою від продукції, зробленої на радянській Україні. Критичка дрібної газети „Дейлі Нюз", підписана повним іменем, з фільми собі тільки покпиває, а Роберт Гарленд з Герстового щоденника „Ню Йорк Америкен", видно, хоче сказати щось доброго, але не може й закінчує критику порадою читачеві піти подивитися на фільму, що зображає, як розвивається гусільниця.

Маємо тут лишень три критики, а кожна інша. Нема тут між ними ніякої згоди. Хіба, як це кажуть, згода не погоджуватися. Добрий приклад того, як це тяжко зійтися в поглядах на якунебудь справу.

ЗВІДКИ ІМ ЦЕ ЗНАТИ?

Критичка ґазети „Дейлі Нюз" каже, що Сабонєва має голос для Метрополитен Опери, але з цього ще не виходить, що вона надається на Наталку Полтавку. Критик газети „Ню Йорк Америкен" каже, що пані Собонева співає ролю Наталки з вправою, але на неї не виглядає.

Для критика „Ню Йорк Таймсу" це все не важне. Чому це так? Чи не думають критики з „Ню Йорк Таймсу", що вигляд дівчини важний в Америці, але на Україні це не рахується?

Що з того, що в Америці сільський бурлака, що тяжко працює й світами блукає, все тонкий? Це так в Америці. В Україні може бути якраз на відворот: може якраз на Україні всі любовники добре підгодовані.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИП ЧИ НЕ УКРАЇНСЬКИЙ?

Роберт Ґарленд пише в „Ню Йорк Америкен", що від фільма „Наталка Полтавка" має приємного місцевого піяка з бородою.

Очевидно, він має на думці гикавого паламаря. Під словом „місцевий" критик хотів сказати, що такого типа в Америці нема, але на Україні є.

Та, звісно, американець може собі про Україну всяко думати. Та українці можуть сказати, чи український це тип, чи не український?

ЧОГО ВОНИ ПЛАКАЛИ?

Щось подібного трапилося відай американським кореспондентам у Москві, що недавно розписувалися про велику жалобу, що вкрила всю Росію через смерть комісаря великого промислу, Валеріяна Орджонікідзе.

Бачили кореспонденти великі товпища, що переходили попри тіло комісаря, й, судячи американськими мірилами, вони написали, що це певно вся Росія з жалю злягла до трумни покійника.

Та чи справді так воно було?

Чи не було тут так, як з тою дівчиною, що так на гробі матери плакала, що аж сусідкам цього було забагато. Одна з них так і сказала плаксивій сироті: „Чогож ти, небого, так сильно плачеш? Та матери плачем своїм з гробу не завернеш!"

„Я не тому плачу"—сирітка сказала, „що мама вмерла, але тому, що я змерзла!"

Хто може знати, чого там Росія плаче над гробом великого комісаря? Чи не плаче Росія тому, що всі комуністи не пішли слідами Орджонікідзе?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Гарно й достойно відсвятковано свято в честь жінки героїні Ольги Басараб.

Заходом Українського Червоного Хреста ч. 28 ОДВУ, Сестрицтва Пречистої Діви Марії (долина міста), Сестрицтва Пречистої Діви Марії (гора міста), Українського Місцевого Сестрицтва й Тов. ім. Лесі Українки, 171 відділу У. Н. Союзу, відбувся в неділю, 14 лютого 1937 р. в Укр. Нар. Домі святочний концерт для пошанування памяти великої української героїні Ольги Басараб.

Вже зрана входячи до церкви на Службу Божу було пізнати святочний настрій жалоби в нашій громаді

Під церквою тут роджені дівчата причіпали чорні кокарди та збирали жертву для політичних вязнів. В церкві стояли в передних лавках понад 20 членниць в униформах Чер. Хр. Після Служби Божої о. совітник В. Лотович відправив панахиду за душу покійної О. Басараб, як теж сказав дуже зворушуючу проповідь.

Всі членниці Червоного Хреста, сестрицтв і інших товариств виступили з лавок підчас панахиди і уставилися довгим рядом через церкву зі свічками.

Вечором відбувся концерт в галі Укр. Нар. Дому. Галя була виповнена по береги. Марія Баран предсідательска злучених жіночих товариств вступним словом привитала численну публику, зазначуючи, що в нашій громаді свято О. Басараб започаткував Укр. Червоний Хрест і впродовж кілька літ самий улаштовував свято. Цього року членниці УЧХ запросили всі жіночі товариства та створено спеціяльний комітет до переправдження цього свята. Закінчуючи додала: „дай Боже, щоб згода між жіноцтвом в нашій громаді осталась надальше, а на одиниці які все бунтуються не треба звертати уваги.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Ґели. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признання жіночого і дитячого хору. Це справжнє одідичення дириґентури по бл. п. А. Ґелі. Її викінчення кожної пі-

О. В. Лотович говорив про значіння героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих геройських чинів з історії українського народу, зазначуючи, що власне на геройських чинах виховується характер, мораль та свідомість народу. Своєю мученичою смертю, О. Басараб останеться записана в історії нашого народу великою українською геройкою.

Промову англійською мовою до тут родженої молоді виголосила Юлія Кусий. Вона переповіла коротко життя героїні, а відтак зложила приречення, що українська молодь в Америці зрозуміла ту ідею, за яку вмерла О. Басараб. Вона теж заявила, що молодь буде продовжати працю старого покоління — помочі рідному краєві, поки не сповниться ідея О. Басараб.

Святочну промову виголосила пані С. Галичин. В своїй бесіді вона передала важніші моменти з життя О. Басараб, яке було позначене постійною працею в користь свого народу. Важке було її життя, та ще важчою була її мученича смерть з рук ляцького наїзника. Як у буденнім життю, як при виконуванні звичайних обовязків, так і в обличчі смерти виказала вона таку силу волі й такий гарт духа, що ми мусимо сказати, що в О. Басараб український нарід утратив не звичайну жінку, але жінку героїню. На мученичій смерти О. Басараб виховувались уже й виховуються тепер молоді українські покоління, виховується українська жінка, готова не тільки працювати але в разі потреби навіть своє життя посвятити для вітчини. Виховується теж та українська матір, яка уже знає, до яких обовязків і до якої праці вона має підготовити своїх дітей.

Сольові точки випали добре. Зокрема сольо спів панни Марії Ґели надзвичайно захопив був всю публику, яка за кожною точкою нагороджувала її рясними оплесками.

Сольо спів панни Меланії Милянович був як звичайно ніжний та милий.

Скрипкове сольо заграв молодий тут роджений хлопець О. Безушко. Хотяй до сцени не призвичаєний, то всетаки вивязався старанно. Виступ трія сестер Віри, Олі і Марії Ґелів присутні слухали з запертим віддихом. Це в дійсности варта послухати так гарно дібраних голосів. На домагання публики панни Ґели виступали двічі.

Деклямації дітей випали надзвичайно гарно та цікаво. Всі діти мали одну точку і багато дітей мали нагоду виступати та сказати гарні вірші не забираючи багато часу. Одна по одній виходили на сцену та добре виконували свої точки. З деклямацією виступила також панна Розалія Огоновська. Вона деклямувала по англійськи вірш, присвячений героям, віддаючи його чуттєво. З дітей вивязалася добре Евгенія Нечесна. Вона від маленької дитини виказувала здібність до деклямацій. Її голос виразний та бодрий. Гарно та ніжно деклямували й інші діти, як Анна Сивак, Люба Улакович, Ірина і Віра Кусень, Лідія Петренко, Оля Кулич, Марія Головід, Марцель Костирка і Анна Грабар. Сольо на гармонії відіграв Володимир Дячик. При кінці виступила діточа орхестра під проводом І. Криськова. В орхестрі виступали такі діти: Еміль Мелень, Одарка Безушко, Мирон Грабар, Евгенія Жуковська, Надія Гузар та Марія А. Грабар. По кількох лише пробах діти вивязалися добре. При пяні акомпаніювали дві молоденькі пяністки Оля Дмитрів і Люба Безушко.

Треба також згадати що на панахиді і на концерті були присутні в однострях членниці Укр. Червоного Хреста з Пасейку.

Підчас панахиди в церкві, а таксамо на концерті була збірка на народні цілі. Чистий дохід виносив $70. З тої суми призначено $5 на памятник Маркіяна Шашкевича, $10 на місцеву школу, а $55 вислано через Обєднання призначуючи $25 на визвольну боротьбу, а $30 на політичних вязнів.

На концерті жертвували по $2: Д. Галичин і Юстина Левицька, по $1: о. В. Лотович, Марія Баран, І. Грабар, С. Я. Волошин, Волінський, Павлина Жуковська, Марія Трусевич, Катерина Кирчів, Стефанія Костирка, К. Левицька, В. Цап, Гр. Шемлій, В. Юрків, І. Баранік, О. Ленсо, П. Ленів, В. Гладкий, П. Чопик; по 50 ц.: К. Цап, А. Голоднюк, А. Піґурська.

Присутна.

ТЕЖ ЗДИВУВАННЯ.

Телеґрафують лондонські кореспонденти американських ґазет про враження, які американці пан Фред Фулер і його жінка мали з анґлійського короля, королевої й королевої-вдови, котрих Фулери стрінули припадково на виставі заліззя на британських промислових торгах.

Як ґазетярі питалися, що говорив йому король, пан Фулер став чухатися в голову. Він, видно, не багато памятав про те, що говорив король, королева жінка й королева мати.

„Чи не запросили вас на снідання?" питалися ґазетярі. „Ні", пригадав собі містер Фулер, „але вони виглядали зовсім, як прості люди".

Це справді дивно! Так говорив поляк, що прийшов з Галичини і там йому сказали: „Диви — українець!"

„Де?"

„А ось там на фірі сидить і ковбасу їсть",

„Що? Це — українець? Таж то чоловік!"

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жінки організуються.

Наближаюча конвенція Союзу Українок Америки викликала серед наших жінок більше зацікавлення цею організацією. Це видно було на нарадах, які відбулися в нашім 26 від. СУА дня 8. лютого, коли то завитала до нас пані А. Вагнер, головна предсідниця організації, що відвідала усі наші чотири відділи. Предсідниця розповіла про працю в центрі та про завдання українського жіноцтва під сучасну пору. Були ріжні запити і була дуже жива дискусія. Приходило й до прикрих запитів. Але все те було залагоджене. До цього теж причинилася і промова пані К. Ділай з Клівленду, заступниці голов. предсідниці. Комітет 5 і 6 відділів відбув ще окремі наради і на них теж обговорено важні справи. Все те вказує, що наближаючийся конгрес СУА буде успішним, що дай Боже.

К. Хомяк.

Календар ПРОСВІТИ

ЗМІСТ:

Календарна Частина: Церковний аклендар, Астрономічний, Скорочений, Постійний, Господарський, Ловецький, Грибовий; Записник; Здогадний характер року; Таблиця обчнилення відсотків; Поазбучний спис старих словянських імен; Міри і ваги, і т. д.

Література й Наука: Найбільший подвижник Галицької Держави; Марія (Стефаника); Як почалася революція в 1917 році в Росії; Перші дні революції в Києві; Українство в Туркестані; Русалка Дністрова; Бойківщина; Вишивки; Народня традиція в церквах і хатах; Ювилей телефону; Людина з фахом; Спорт, і т. д.

Освіта й Виховання: „Просвіта" — колись і тепер; Іван Франко в Романові; Зразкове село; „Просвіта" на Закарпатті; Нові почесні члени Т-ва „Просвіта".

Порадник: Бережім здоровля наших дітей; Часник — лік на рака; Умові недуги; Ветеринарний порадник; Сторінка для господинь; Маєткові й податкові інформації, і т. д.

Ціна Календаря „Просвіти" — 60 ц.

"SVOBODA,"
83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ДБАЄМО ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ І КНИЖКУ.

Приглядаючися близька нашому народньому життю в Злучених Державах, приходимо до заключення, що наша іміграція під культурно-освітним оглядом стоїть дуже позаду наших братів в рідним краю. Там наш загал зрозумів, що рідне, друковане слово є тим чудодійним чинником, якого силою український нарід віднайшов свою національну душу і двигнув себе до рівня культурних народів. Під нинішній час українське, друковане слово промостило собі шлях до найширших українських мас. Воно вкладає тепер в нашу, недавно ще так прибиту темну душу, світло знання й освіти. Тому український загал на рідних землях дорожить своїм друкованим словом і не зважаючи на важкі життєві умовини — щиро його попирає. Добра книжка і своя національна преса стає там невідступним другом українського громадянина. Через свою пресу і книжку, український нарід став одною, могутньою, скристалізованою нацією, що вже ніколи не загине. А щож під цим оглядом уявляє собою наша іміграція в Америці, що має тут золоту нагоду поглибити свій національний світогляд і збогатити своє знання. Прецінь тут живемо в дуже сприятливих умовинах і ніхто не забороняє нам читати своєї преси і книжки. Навіть американські установи ідуть нам під цим оглядом назустріч, бо публичні бібліотеки заповняються нашими книжками. Та ми дуже мало користаємо з цеї нагоди і не привязуємо великої ваги до цього скарбу, який дає нам своє, рідне, друковане слово. Тут на іміграції не позбулися ми ще цього так зручно ворогами защепленого нам упередження до своєго друкованого слова й до своїх творців. Буває і таке. І ось ми свідомі того, що редактори друкують газету в тій солодкій надії, що їхня мозольна праця приносить бажаний плід, себто переховує й ушляхотнює нашу у неволі виховану душу. Та на жаль дійсність є така, що тут на іміграції книжка і часопис не знайшла правдивого узнання, такого, як це бачимо в рідним краю. На 750 тисяч українців в Злучених Державах лише мала скількість читає свою пресу. Це є ті, що на своїх раменах двигають ввесь тягар народнього життя. А решта загалу живе далі тим низькокультурним рівнем, з яким приїхали з краю тому кільканадцять літ. Ця частина байдужа до всякого прояву культурно-народнього життя. Біда ще в тім, що часто буває, що саме такі одиниці, що відносяться байдужо до української книжки чи газети, стають на чолі наших установ і своєю несвідомістю шкодять не лише даній організації, але й загальній справі, бо спиняють розмах і творчу працю. І є ще в нас також і своя „активна інтелігенція", котра теж не читає української преси і книжки. Є це гірка і болюча правда. Через цих відсталих і байдужих „інтелігентів" терпить і ця частина ідейної інтелігенції котра всю свою працю вкладає для загалу і на славу України.

Пишу цих кілька слів не на те, щоб „переїхатись" по комусь, але тому, щоб зрушити совість лінивих і байдужих. Бо вже крайня пора збудитись з рабського сну, взятися до спільної народньої праці й жити життям культурного українця.

М. Ярош,
Клівленд, О.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ОПІКУЙМОСЯ МОЛОДДЮ!

З одиниць складаються родини, а з родин громада, а з громад нарід. Свідомий нарід є той, що має свідомі громади, свідомі родини, свідомі одиниці. Вони всі разом творять національну силу, що лягає в основу їх державної незалежности.

Свідомість це фундамент, над яким треба безнастанно працювати. Ріжні просвітні і культурні установи мусять вічно посилювати любов і прихильність до всього рідного, а далі запал і енергію до праці в належному напрямку.

Нераз пишеться про нашу малу дітвору, що тут роджена, щоб вже змалку в неї вщепити знання про наш нарід і любов до нього. Це добре. Але цього мало. Треба ще нам слідити і за тою молоддю, що вийшла з публичних шкіл, а також до певної міри і тої, що вийшла зпід опіки родичів. Нею треба також заопікуватися. Бо коли застановимося розсудно над положенням цього краю, то побачимо, що воно не таке дуже світле. Воно криє велику небезпеку для моральности підростаючої молоді. От візьмім наприклад деякі неморальні фільми, або деякі часописи, що то переповнені всякого роду згіршенням, як рекітерством, ґенґстерством, кордіжами, вбивствами і т. п. І то все бачимо на перших сторінках американських газет. А що більше, про те все деякі часописи пишуть так, якби їх хвалили. Мовляв, цей, а той ґенґстер поповнив вже стільки проступків і не дався зловити поліції!

В той спосіб молодь псується і мимоволі сходить з доброї дороги і стає на злу. Або візьмім на приклад всякого роду газардові гри, як карти і т. п. Скільки то осіб програє останній, тяжко нераз запрацьований цент, а відтак ходять голодні, обдерті! Аж сором писати.

Заходить питання, що з тим робити? Дехто каже, що так мусить бути. А я скажу, що ні. Бо боротьба добра зі злом все була, є і буде. Зло побіджає тоді, коли добра сторона зрезиґнує зі свого і уступить з поля бою. Добрі сторони характеру, мораль, треба плекати віками. В тому міститься ціль і завдання просвіти і науки. Останніми часами читаємо в деяких місцевостях українські громадяни, організують свою молодь у відділи У. Н. Союзу, або в інші молодечі клюби. Деколи відкривають для них навіть льокалі, щоб вони мали де сходитися, щоб устроювали свої мітінґи, забави і т. п. Все це є добре і конче потрібне, одначе не вистарчальне. Ще треба подбати, щоб ті клюби і льокалі в яких починає тепер гуртуватися наша молодь, були виповнені належною наукою, належним проводом, який заставляв би молодь до думання, та виховував їх на характерних і моральних громадян. Ось на приклад, щоб уряджувати для них відчити про наш рідний край, його культуру, мистецтво, географію, історію, провадити над тим дискусії і т. п. При тим закладати аматорські кружки, вчити музики, співу. Попри те не мало добра можна зробити і для У. Н. Союзу, бо можна справедливо представити, що наш У. Н. Союз собою уявляє, які матеріяльні користи він приносить для своїх членів та яку загальногромадську роботу він виконує, як помагає рідному краєві, його інституціям, Рідній Школі, визвольній боротьбі, інвалідам, політичним вязням і т. д. В тій спосіб можнаб далеко краще освідомити нашу молодь, а це булоб з користю для родичів і народньої справи.

Петро Гринишин,
Асторія, Л. Ай.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Коляда на народні цілі.

Дуже гарний звичай завівся в алентавнській громаді, що товариство ОДВУ від. 23 висилає що року колядників на народні. На поставлений Василем Гришком внесок ухвалено цього року коляду розділити так: половину зібраної суми на визвольну боротьбу, одну четвертину на просвітні цілі для Лемківщини й одну четвертину віддати для місцевого відділу Українського Червоного Хреста. На український Новий Рік пішли по коляді члени Співацького Товариства і члени ОДВУ, самі молоді хлопці і дівчата, роджені в Америці:

Марія Касич, Катерина Криба, Розалія Лобус, Анна Касич, Стефанія Слота, Марія Антонюк, Юстина Куба, Стефанія Климань, Стефанія Маговська, Катерина Рудяк, Катерина Коромець, Ольга Рудяк, Іван Бруцяк, Роман Бохно, Іван Клапко, Стефан Маркович, Осип Максимяк, Стефан Андрухів, Андрій Колодій, Михайло Мельничук, Михайло Рудакевич, Іван Фартух, Микола Маркович, Володимир Пипюк і Роман Бойко.

Коляду зложили: Українсько-Американський Горож. Клюб $5.00; Угро-руський Клюб св. Николая $2.00; відділ Союзу Українок $2.00; по $1.00: І. Бурак, К. Коколюс, І. Шевчук, Р. Бойко, І. Білань, С. Сідловський, А. Стеранко, В. Касич, В Кіцак, М. Гришко, І. Марущак, М. Верняйовський, М. Кадубець, І. Войчишин, М. Фартух, Б. Фартух, Анна Салаш, Д. Рудакевич, З. Гуцайлюк, М. Терефенко, М. Саврук, Д. Засворський, С. Маркович, М. Мельничук, П. Крупка, І. Гришко, В. Романець, Г. Фариняк, В. Пипюк, М. Худик, І. Коромець, П. Михальцьо, І. Заведюк, І. Олесь, М. Пушкар, І. Мендрик, О. Попик, О. Клапко, В. Ракочий, А. Блащак, М. Казко, Дж. Мекс, В. Гришко, Т. Бошко, В. Климань, Д. Турчин, П. Лагоцький, Л. Кондрик, М. Ґнчар, І. Майцяк; М. Паланиця 75 ц.; по 50 ц.: Катерина Волянська, І. Криба, О. Куба, Катерина Качмарик, М. Камак, Б. Ярема, М. Хомик, Меланя Худоба, Д. Барчак, Настя Турчин, Марія Гадюк, О. Колодій, М. Коченаш, Г. Федьо, З. Позибанчук, Параня Бойко, А. Колодій, С. Мешко, М. Рудяк, Т. Андрухів, О. Тейка, І. Феньо, С. Андрухів, Олена Крайник, Л. Ґавдан, І. Когут, О. Матковський, П. Малий, Т. Савечко, О. Когут, Г. Йонак, Г. Моло, Г. Терефенко, В. Прокопич, Ева Брянко, Д. Слота, І. Кушнір, П. Яремчук, І. Маркович (ст.), П. Семкович „ Лопушанський, С. Чорній, Анна Петричка, І. Маркович (мол.), П. Фартух, С. Петричка, М. Фариняк, В. Ґузий, А. Товт, П. Лаба, І. Лобус (ст.), М. Антонюк, Олена Хома, В. Оренчак, А. Вітик, Г. Біленький, М. Блащак, М. Маркович, І. Бандура, І. Сивий, Т. Лось, Ю. Федак, Ф. Цегелик, Текля Король, С. Малий, Катерина Бохно, Марія Фаник, І. Рудакевич, М. Пашко, Марія Світила, І. Федорак, А. Бурковський, А. Максимяк; по 25 ц.: І. Сокальський, І. Тхорик (мол.), Т. Трухан, Танька Камінська, Ю. Ценкий, О. Щурин, Ф. Мицьо, Анна Котик, П. Галасовський, Софія Войтович, Г. Лабатій, М. Возьний, Марія Ґледись, Анна Рупова.

З нагоди посвячення прапорів жертвували додатково: О. Колодій і Катерина Дацек по 50 ц.

Всеї коляди зібрано $99.75 і розділено так: $50 вислано до головної централі ОДВУ на визвольну акцію; $25 вислано до Комітету Оборони Лемківщини, а $25 передано місцевому відділові УЧХ до їх розпорядимости. Недобір і кошти пересилки покрив відділ 23 ОДВУ зі своєї каси.

Володимир Пипюк.

КУПУЙТЕ НОВІ

КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ

НА 1937 РІК.

КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА .... 60 ц.
КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА .... 60 ц.
КАЛЕНДАР ПРОСВІТИ .... 60 ц.
КАЛЕНДАР ЗОЛОТИЙ КОЛОС .... 60 ц.
КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ .... 40 ц.

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статтей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свободи" має лише малу скількість тих календарів. Належітість просимо посилати разом із замовленням. На С. O. D. замовлень не висилаємо.

"SVOBODA,"

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N.J.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З коляди 11-го відділу ОДВУ на визвольну боротьбу.

Колядували, ґрупа: В. Семенишин, Й. Чипіль, Я. Ґутак, І. Кобан. Жертвували по $5: П. Слободян; по $3: В. Вислоцький, П. Задорожний; С. Павлик $2.25; по $2: В. Миронюк, Й. Чипіль, С. Гаврилко, Я. Ґутак, Я. Перій, П. Ющак, Й. Палиґа, Й. Ятковський, В. Ґлют, В. Семенишин, І. Кобан; по $1: С. Ґайдош, Д. Ґураль, Б. Руснак, І. Ґельнер, М. Бойчук, І. Бенюс, С. Чік, Т. Притека, А. Білоус, І. Фецич, Н. Цимбалістий, М. Лоя, О. Боднар, А. Мандрик, В. Бріль, Н. Віткович, Й. Кальброн, О. Комарніцька, Л. Фединяк, П. Зятик, В. Федорко, Ю. Мелон, М. Титиш, Ю. Ковальчук, Д. Ґутак; по 50 ц.: Ю. Бундзяк, Ю. Кірічок, П. Чарнецький, Ф. Панчишин. — Разом $62.25.

Ґрупа: п-ні М. Мельник, Р. Красновська, Б. Хоміцький, А. Симошин. Жертвували: С. Ковбаснюк $5: Я. Кулинич $4; по $2: Я. Пшик, о. Весоловський, П. Задорецький, П. Дишук, д-р І. Смит, І. Солтис; по $1: Н. Кравчук, Т. Найдан, І. Гузар, гр. Витик, Б. Ґереч, В. Федорик, А. Євуш, А. Ремез, Т. Мелещук, В. Брилінський, П. Чехарівський, Ю. Ярема, Ф. Бражник, п-ні Бражник, І. Гладій, А. Ядловський, В. Березовський, Сітникоф, М. Сурмач, М. Кібюк, М. Клос, д-р Бісаґа, д-р Ю. Андрейко, Д. Чорнюк; по 50 ц.: гр. Луців, А. Савула, М. Корецька, Гал. Базар; по 25 ц.: І. В., П. Марко, А. Марко. — Разом $47.75.

Ґрупа: П. Мельник, П. Ленчук, С. Грабовський. Жертвували по $2: С. Мельник, М. Сербенський, П. Стахів; А. Боґуцька $1.50; по $1: П. Мельник, П. Ленчук, С. Грабовський, А. Андрухів, А. Весолий, В. Юрічок, І. Луців, І. Готра, О. Луців, К. Еренберґ, П. Свинчак, Т. Штокайло, Б. Гарачай, В. Орищин, В. Демяк, М. Семенюк, І. К. Хоміцький, Т. Брінбалович, М. Ґураль, П. Білик, Г. Галунка, М. Гурин, І. Чорній, А. Кобак, Ю. Головчак, В. Боднарчук, М. Гладун, гр. Вербицький, С. Мілаш; по 50 ц.: Б. Ковалишен, В. Добровольний, А. Дацишин, Т. Фещак, Я. Семенка, А. Попик, А. Карпович, С. Мельник, А. Кухар; Й. Копчак 25 ц. — Разом $41.25.

Ґрупа: Ф. Стефанів, Я. Кухарський, П. Ґнатів, Й. Соболь. Жертвували по $1: Ц. Стасюк, Ф. Стефанів, Н. Поліщук, В. Ґречин, Т. Якимів, Ф. Баран, П. Гнатів, Д. Павлик, І. Бабінець, Н. Щуст, Б. Босий, Й. Соболь, М. Гаврилович, Р. Рибак, Е. Скоревич, М. Кібюк, М. Триш, М. Савіцький, Т. Недошитко, В. Сидляр; Д. Поліщук 50 ц. — Разом $20.50.

Ґрупа: С. Мельник, Я. Удич. Жертвували по $1: І. Клиса, Я. Удич, С. Мельник, Г. Войтович, С. Жигайло, д-р Андрейко; по 50 ц.: Т. Багреновський, О. Роман, гр. Орлецький, Н. Пріл; П. Заяць 25 ц. — Разом $8.75.

На лісту зібрав В. Ґельнер. Жертвували по $2: А. Барановський, І. Городецький, А. Ближнак; по $1: В. Федорик, Н. Білий, М. Кубечко, М. Щурко, Т. Чоп, К. Боднарчук, Й. Кокура, Т. Ґресік, В. Ґельнир; А. Городецький 50 ц. — Разом $15.50.

На лісту зібрав К. Миронюк. Жертвували по $2: Г. Першн, К. Миронюк, Т. Дудчак; К. Миронюк $1. — Разом $7.00.

На лісту зібрав С. Франко. Жертвували: С. Франко $2; по $1: І. Дикий, С. Сверник; гр. Кондратюк 50 ц. — Разом $4.50.

Загальна сума $207.50. Відділ доложив $100.00. Разом переслано через Центральну Управу О. Д. В. У. $307.50.

Цею дорогою Управа 11-го від. складає щиру подяку всім українським громадянам-жертводавцям в Ню Йорку, та п. Ю. Мелонові за безкорисне уживання його авта та обслуги підчас коляди.

Управа 11-го від. ОДВУ в Ню Йорку.

ІСТ ГАРТФОРД, КОНН.

На сироти.

В неділю, 14. лютого, відбулися хрестини в гром. Лата. Підчас забави о. Баландюк попросив гостей, щоб зложили жертву на сироти. Збіркою занялися пані Гапкевич і гром. Лемеґа. Зібрано $15.50 і ту жертву вислано через Обєднання, призначуючи по половині на сироти в краю і в Філядельфії.

М. Похмурський.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу й інвалідів.

В часі Різдвяних Свят урядники й члени від. 64 У. Н. Союзу заколядували на народні цілі $31.50.

Коляду зложили: Анна Федчишин і М. Федчишин по $2; І. Ґабрилович, С. Вінярський, П. Криловський, Т. Ґайда, А. Зілінський, П. Тилевяк, В. Матвіяс, М. Яблонський, Т. Струж, М. Ющишин, І. Ничка, М. Матійчук, І. Ґвоздецький, С. Сосовський, М. Турнас, Анастасія Редква, М. Ганюшин, С. Грабар, І. Ількович, Г. Кідон, Е. Ковальський, Т. Похмурський, О. Федчишин і М. Федчишин по $1; Л. Кідон, В. Масляник, С. Дворецький, І. Щомак, Анна Похмурська, М. Сас і І. Ґема по 50 ц.

Колядували: С. Вінярський, Т. Ґайда, П. Криловський, І. Ничка, В. Матійчак і А. Зілінський.

Гроші вислано через Обєднання, призначуючи $20 на Рідну Школу, а $11 для інвалідів. Розходу було 50 ц.

Уряд тов. Т. Шевченка складає всім щиру подяку за жертви.

За уряд: **Антін Зелінський, Сергій Винярський, Антін Вакулінський.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню в Стегниківцях.

Комітет будови читальні „Просвіти" в Стегниківцях одержав від гром. Томи Барана рівновартість у польських злотих на суму $50, які були зібрані на читальню в Америці. Суму цю переслав з Ню Йорку гром. Іван Баран.

Жертви на читальню зложили по $5: І. Баран, В. Баран, А. Дячун, М. Ремінік; по $2: Ю. Калетчук, П. Гардашевський; по $1: С. Шафранський, П. Тупяк, Л. Клепач, Л. Вітенко, М. Репета, Й. Конрак, А. Костюк, Д. Павлик, Д. Чорномаз, О. Корнак, І. Потурний, М. Варан, П. Канарок; Е. Ґузар, О. Ревюк, Т. Мелинчук, Р. Каплун, Р. Сісес; по 50 ц.: О. Волос, М. Швари, Й. Івальків, Г. Ковальчук, Г. Махлій, Тлумацький, Л. Вітенько, М. Павлусь, М. Бойко, Г. Гарманський, О. Загоруйко, П. Петрів, О. Керничний, Т. Сокальський, І. Роман, Г. Агрест; по 25 ц.: Н. Гурський, А. Даткун, А. Фурман, І. Кузьма, Н. Заболотний, А. Брила, М. Малішевський, В. Савчук, М. Макар, Я. Кравчук, Г. Цап, М. Сапко, О. Глаткий, В. Остроська, Д. Кешенюк, В. Мунський, Т. Хомик, М. Овчар, Ф. Малик, О. Петришин, М. Гавриш, М. Леськів, С. Пілат, О. Олесько. — Разом $56.00.

ШОВКОВА ДОРОГА

Найновіша книжка Свен Гедіна. — Хто буде будувати новітню дорогу з Китаю до Европи?

У найновішій книжці славного шведського дослідника Свен Гедіна під заг. „Шовкова дорога" описана славна дорога, якою ще дві тисячі літ тому каравани верблюдів доставляли шовк із Китаю до тодішнього римського цісаря. Ця дорога за довгі століття знищилася і за неї зовсім забули. Тепер, каже Свен Гедін, її слід би відбудувати як найновішу дорогу для авт.

Торговля шовком в ті предавні часи процвітала дуже. Каравани переходили дорогою, що йшла від побережжя Тихого океану. Про славну шовкову дорогу можеб ніколи вже й нічого не знали, колиб не попали на згадки про неї при нагоді відкриття руїн старого китайського міста Льопнор. Ця дорога від Сіяну на північний захід і захід аж по округи Тун-ґвань йде в одному напрямі. Далі від Тун-ґвань ділиться дорога на три ґалузі, а ті розгалужуються ще більше.

Ця торговля шовком не оставила багато сліду в Китаю. Ріжні наукові виправи, що переходили тими околицями, відкривали останки ріжних шовкових предметів. Вчені досліджували ті знахідки і так можна було дійти до висновку, як розвивався шовковий промисел у минулих часах у тих краінах.

Вся шовкова дорога від Сіяну через Ан-Ґсія, Кашґар, Самарканд, Селевцію аж до Тира має у повітряній лінії яких 7,500 миль, а з усіми закрутами навіть 10,000 миль.

Тому то та з огляду на її значіння в історії можна сказати, що це найбільший і найважніший природній звязок між народами та континентами. Багато китайських торговців у Сіяні, Льоґанґу й інших містах тому кілька тисяч літ і не знали, де їх крам, який вони висилали караванами, кінчив дорогу.

Щойно фенікійські торговці у Тирі знали, що цей шовковий крам кінчить свою мандрівку у римських патриціїв (шляхти), які ледви могли здогадуватися з яких далеких країв одержують товар, у якому пишаються їх жінки та любовниці.

У перших століттях перед і після Христа на тій дорозі йшов дуже великий торговельний рух. По обох боках дороги були побудовані захисти для подорожніх і караван. Гостинниці та заїздні доми були при найважніших відгалуженнях тієї довжезної дороги, якою все переходили більші відділи людей, вояків і прочан.

УКРАЇНСЬКА

ДОМАШНЯ КУХНЯ І ЧАЙНЯ

79 ST. MARKS PL., NEW YORK CITY

подає по приступних цінах

СМАЧНІ ОБІДИ І ВЕЧЕРІ

для поодиноких осіб і цілих товарських гуртів.

46 Власник: Н. ЧЕРНЯК.

СПОРТ У ЯПОНІЇ.

Японія модернізується, то зірвала зовсім із старо-японською культурою, що є старша від европейської. Відбивається це в усіх царинах життя, отже й в спорті. Так отже в Японії маємо крім спортів, які плекають в Европі, багато спортів зовсім національно-японських.

І так є в Японії традиційний спорт самураїв, фехтування на мечі з довгими рукоятями, які держать обома руками, або наприклад жіночий спорт наджі-ната — фехтування списами та вкінці найпопулярніший в Японії спорт: зумо.

„Зумо" — відповідає почасти нашому дужанню. На круглому килимі стрічаються два змагуни. Переможцом є той, якому вдасться випхати противника поза коло. Спорт цей вимагає дуже великої зручности, бо кожний упадок, а навіть коли змагун доткнеться рукою килима — це вже рівняється невдачі.

Зате своєрідний рід фута була, чи на найстарший японський спорт (бо стрічаємо його вже на малюнках із пятого століття після Христа) веперла гра звана бейсбол. Бейсбол втішається в Японії майже такою самою популярністю як в Америці, з тією ріжницею, що в Японії є виключно аматорським спортом.

Кілька літ тому ввесь спортовий світ заскочили японські пливаки своїми реваляційними осягами. Старалися пояснити ті осяги тим, що японці придумали новий рід кровля „джепан-кровл". Та причина тих успіхів є деінде. Ось попросту тому, що в Японії плавання перестало вже бути спортом. Воно стало чимсь таким буденним, як наприклад їдження. Самособою, що тоді не штука вишукати феноменальних пливаків, які гідно можуть бути представниками країни Сходячого Сонця.

Японський спорт зорганізований своєрідно. Є там три окремішні спортові організації: шкільний, університетський та фаховий спорт, який плекають робітники, що працюють у фабриках. Ті всі організації суперничають зі собою завзято за першенство. Зате в Японії майже зовсім нема спортових клюбів у нашому розумінні.

Японія має дуже багато знаменито уладжених стадіонів, що можуть помістити до 100,000 видців, а спортовий осередок Токіо (де відбудеться в 1940 році Олімпіяда) має найліпші уладження у світі. Кожна майже школа, кожний університет, чи більша фабрика мають власні грища, руханкові та спортові салі та всяке новочасне приладдя. Де нема місця, то грища для спортових гор уладжують на дахах домів.

Із чужих спортів найбільше поширена гра у копаний меч (футбол) і легкоатлетика.

Тепер Японія горячково готовиться до Олімпіяди, яка відбудеться в Токіо в 1940 році.

PAIN-EXPELLER

Тисячі знайшли полекшу від слабостей і болів в мязах—від кількох натирань ПЕЙН-ЕКСПЕЛЛЕР торговельна марка Анхор вживаної через 70 років.

LINIMENT

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА УКРАЇНЦЯ до Dry Goods штору. Найліпше місце у Williamsburg, Brooklyn, N. Y. Тепер робимо добрий бизнес. Знання не потрібно, як теж не потрібно багато грошей. Голоситься тепер до: D. C., c/o "SVOBODA", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. 48-9

НА ПРОДАЖ 85-акрова ФАРМА, дім на 6 кімнат з верандою, нова барня, 2 гараджі, 2 курники, гарна річка з рибою пливе через цю фарму. Це дуже гарне місце літом і зимою, 2 мінути ходу до стейтової дороги. Ціна умірковина. ANDREW SENEN, Box 59, Litchfield St., Thomaston, Conn. 48-9

ПОШУКУЮ старшого самотного ЧОЛОВІКА, котрий хотів би помагати власникови коло плекання курей. Заняття зимою й літом. Голоситися до: 48-9
THEO. KOWALSKY,
R. 1, Box 213 Millville, N. J.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання Д. М. С. і стемповані річи. Пишіть по катальог до:
UKRAINIAN BAZAAR,
97 Avenue A, New York, N. Y.

Д-р С. ЧЕРНОВ
(Европейський спеціяліст)
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.
223 Second Ave., cor. 14 St. N. Y. C. Room 14.
Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
Проміні X & флюроскоп $2.00.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болячі ноги, флебідіс (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими европейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги, від 2 до 8.

L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City,
Близько Бродвею.
ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ

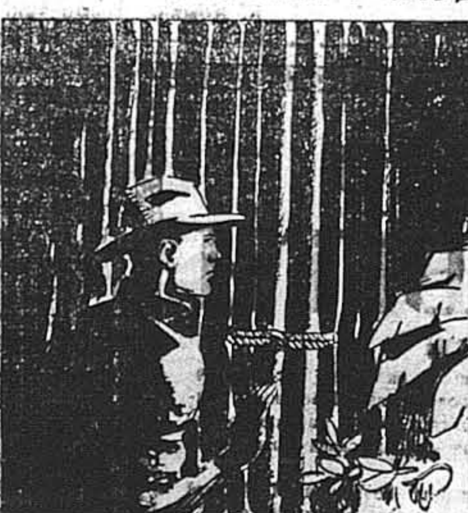
ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер заряджує погребами по ціні так низько, як $150.00. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET,
NEW YORK CITY
Dignified Funerals as low as $150.00
Telephone: Orchard 4-8088

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (120)

„Почесть" вбити білу дівчину остаточно припала жеркині Вляллі, себто тій, що стерегла Калі Бвану в часі її полону. Вляля раз дістала порядно в шкіру від білої дівчини, то тепер припоручено їй за те криваво відомститись. Вляля була захоплена цею своєю „місією". Не відриваючи своїх диких очей від жертви, вона поволи добула ножа з боку одного дикуна.

Олд Таймер, вичерпаний до краю з сил, блукав по нетрах. З утоми він присів на грубезному пні зваленого дерева. В лісі була мертвецька тиша. Вітру не було й дерева стояли спокійно немов закляті. В тій тиші він почув десь далеко людські крики. Відразу він зірвався на ноги і подався в їх напрямі. Після довгої мандрівки він добився до села бебетів.

Крізь щілину в частоколі він почав придивлятися тій сцені, що розгравалася в середині. Танцюючі жреки не цікавили його, бо ті сцени він вже нераз бачив передтим. Але в одній мінуті йому нагадалося, що коли ці дикуни в той спосіб танцюють, то вони мусять мати перед собою жертву, яку готуються вбити. Олд Таймер почав розвязувати шнур, що звязував браму.

Коли круг диких танцюристів на хвилю розступився, Олд Таймер побачив на землі Калі Бвану... В одній секунді холодний мороз пробіг через його шкіру. Вона лежала на землі нерухомо... Жива вона, чи мертва? Над її тілом з диким обличчям клячала мала канібалка вгору піднявши руку з ножем. Чи цей ніж вже був затоплений в серці дівчини, чи ні?